

da bi netko sakrio svoje jasenovačke zločine, počinjene nakon 15. svibnja 1945.“¹²

Vojni sud komande grada Zagreba, br. 290/45. od 29. lipnja 1945. osudio je Miroslava Filipović-Majstorovića na kaznu smrti vješanjem, trajan gubitak građanske časti i konfiskaciju imovine.

Autor ove knjige donio je i tekst presude Vojnog suda. Interesantno je da u presudi nema riječi o Filipovićevoj odgovornosti za zločine za koje ga terete neki pojedinci. Presuda je vrlo uopćena. Osuđen je, jer je bio član “zloglasne i terorističke organizacije ustaša koja je bila u službi stranog zavojevača”. “Nakon kapitulacije Jugoslavije a do dolaska ustaša na vlast, postao je jedan od vodećih komandanata ustaške terorističke vojske, te je sudjelovao u Bosni u tzv. čišćenju, kao komandant ustaškog logora u Jasenovcu i Staroj Gradišci izvršio je bezbroj masovnih pokolja.”

Treba istaći da je autor ove knjige, fra Martin Planinić, prikupivši brojne dokumente i svjedočanstva, uspio dati objektivnu i uglavnom zaokruženu sliku Tomislava Filipovića kao čovjeka i bratra do njegovog izгона iz Reda. Bilo bi poželjno da se Planinić pozabavi isto tako s Filipovićevim jasenovačkim razdobljem i da napiše novu knjigu: Bivši fratar u Jasenovcu (kako je autor prve knjige naziva).

Petar Rogulja

PUTOVANJE KROZ NEBO

Stjepan Lice, *Putovanje kroz nebo*, Biskupski ordinarijat, Đakovo 1992, 168 str.

“Gdje je nebo?” - pitaju djeca!

Nebo je tamo gdje je Isus - odgovara teolog!

Dakle, treba tražiti Isusa - zaključuju pobožni!

Ne, treba dopustiti Isusu da bude s nama - ispravlja

mudre i pobožne onaj tko ima iskustva s Isusom i nebom!

Čudno je, barem na prvi pogled, u ovo naše vrijeme rata i svakorvnog zla, i pomisliti da putovanje ovom “dolinom suza” može biti pravo pravcato “putovanje kroz nebo”.

Stjepan Lice, poznati i priznati pjesnik i pripovijedač kršćanskog nadahnuća, za svoje najnovije djelo tvrdi: “Ove priče koje nastoje izreći ili makar djelomice odraziti život koji na rubu nevidljivosti traje uz nas (i u nama) svjedoče o dobroti koja nije odveć izbirljiva u tome koga će pohoditi jer se nikome ne uskraćuje, a istodobno se vazda najradije nastanjuje u onima koji je ne štede. U onima koji ne štede sebe.”

¹² Martin Planinić, nav. dj., str. 72.

(*Povjerenje u dobrotu*, str. 5). On je naime duboko uvjeren da je moguće "idući ulicom i promatrajući prolaznike u jedno poslijepodne upoznati čitavo nebo" (str. 5).

Kako je to moguće? Treba gledati svijet djetinjim očima. Očima srca. Oči srca i vjere prepoznaju prijatelja. Onoga blizu, vidljivog, i još više onoga daleko, nevidljivog, ali ne manje nazočnog.

Ova je knjiga napisana za čitanje očima srca. Bez toga se ne može razumjeti, niti u njoj uživati. Niti s njom zaplakati. Niti prepoznati svu njenu duboku istinitost, u svakidašnjim, a opet tako izuzetnim likovima, poput nevidljivog čovjeka, brata Iluminata, Quasimoda, besposličara (brata Dobrote) i Marije Anđelić.

* * *

Zbirka priča *Putovanje kroz nebo* podijeljena je na tri dijela. Prvi dio, pod zajedničkim nazivom *Svijeća*, sadrži devet pripovijesti, kojima bi nazivnik mogao biti "susret sa smrću". Vjerojatno je autor imao za temelj ovih (i inače u cijeloj knjizi) ispričanih događaja neku stvarnu osnovu, koju je potom umjetnički uobličio ali ono što je osobito, i što na neki način zbunjuje, je pristup smrti. Smrt je promatrana kao lijepo putovanje kući. Svi se ne mogu odmah ukrcati, ali je posve sigurno da će se voljeni susresti na drugoj obali. A sama ta sigurnost višekratno je izražena kroz simbol svijeće, koja se često ponavlja kao motiv, simbol ozdravljenja i spasenja. Čak i onima koji su ovdje bili "ljudi na rubu". Stoji dijagnoza da je "ovaj svijet bolestan" (*Dankovo jutro*, str. 41), a lijek ozdravljenja je u preporodnoj snazi Kristova svjetla.

"Stari je Lazar umro na Veliki petak prošle godine. Pokopali su ga u uskrsno jutro. Lijes su od mrtvačnice do grobnog mjesta ispratili župnik i zvonar. Kad su grobari spustili lijes na zemlju i počeli ga zatrpavati, otišli su lagano s groblja. Neposredno uoči glavne mise dotrči župnik zvonaru i reče mu: 'Iz crkve je nestala uskrsna svijeća. Znaš li možda kamo je mogla nestati?' Zvonar pocrveni i promuća nesigurnim glasom: 'Ne... ne znam...'? Uto u prostoriju uleti jedan od grobara. 'Gospodine župniče'- reče. '-Netko je onu veliku svijeću iz crkve stavio na grob onog čovjeka kojega smo jutros pokopali. Još je tamo. I gori...'" (*Mudra svijeća*, str. 16-17).

Drugi je dio knjige naslovljen *Zdenac*. Ako svijeća pokazuje put, onda voda sa zdenca daje okrepu. Koji put neočekivanu. I darovanu osobito malenima. Koji razumiju ono što "mudri" najčešće ne shvaćaju. Kao kad u priči *Dar* otac izdaleka daruje svoju kćer: "Imam za tebe mali dar. Dar? - začudi se Zrinka. - Kroz žicu? - Može i kroz žicu - nasmije joj se otac. I nastavi vedrim glasom: - Kad sam danas išao kroz grad, vidio sam jednu djevojčicu... joj, oprosti - djevojku... tvojih godina. Cipele koje je imala na nogama bile su u tako raspadnom stanju da je to bilo ružno vidjeti. Prišao sam joj, rekao za tebe i za tvoj rođendan, protumačio joj zašto sam ovdje pa sam je

odveo u najbližu prodavaonicu cipela..." (str. 101). Tu je i kratka, ali veoma potresna priča vezana uz kalvariju domovinskog rata (*Srce i sidro*).

Treći dio knjige, pod naslovom *Božić*, zaokružuje samu temu zbirke *Putovanje kroz nebo*. Ako je Bog došao k nama, onda smo u mogućnosti dotaknuti nebo. Samo što se puno puta prevarimo, misleći da je Bog kod onih koji su se naizvan dobro pripremili i predstavili kao kršćani, koji "kršćanski izgledaju" (usp. *Božićni kolač*, str. 121-127).

"Da su u ono vrijeme, u Betlehemu, bila otvorena samo jedna vrata, tko zna što bi se zbilo s poviješću svega svijeta. Došao sam među vas i otvorio vam vrata svojega bića za koja sam vjerovao da će me dovesti bliže vama. I vi ste mi otvorili svoja vrata, ali se nismo susreli. Bit će da svatko od nas ima više vrata. Zašto onda ona dragocjenija držimo zatvorena?" (*Amen*, str. 162).

* * *

Ovo je knjiga o ljubavi i smrti (kao što sadašnjem trenutku i priliči). Ali i smrt i ljubav su "nešto drugo", poput goruće svijeće, ili zdenca, ili Božića... "Ono što je kruh živima to je upaljena svijeća mrtvima... samo što ove parafinske svijeće nisu onako dobre kao one negdašnje. Plamen im nije tako razgovijetan. No, ni ovaj bijeli kruh nije nalik na onaj domaći iz krušne peći... Svojoj djeci dajemo patvoreno svjetlo i patvoreni kruh, a od njih tražimo da budu posve ispravna" (*Mudra svijeća*, str. 15).

Ova je knjiga zbirka prispodoba o kraljevstvu nebeskom. Možda malo pojednostavljenih, naivnih! Ali zar i Kristove prispodobe nisu takve? Kako bilo, moramo priznati da su "svi ljudi čudni. Svatko na svoj način. Ali i čudni ljudi mogu jedni drugima život učiniti lijepim" (*Dušica*, str. 49).

Ova zbirka slika oslikana je logikom povjerenja i nade (dok sam ih čitao nisam se mogao oteti dojmu da je ovo tek zapisani dio onih priča koje je dobri tata Stjepan pred spavanje pričao svojoj kćerkici Mirti!), pa bi se mogla slobodno nazvati "pjesničkim uvodom u nebo".

Stoga je preporučamo svima koji još vjeruju u dobrotu, a i onima koji su tu vjeru izgubili. Onima koji mogu zaplakati, a i onima kojima je srce, poradi zla oko nas, otvrdlo. Preporučamo je svima koji imaju strpljenja djeci prije spavanja ispričati istinsku priču, umjesto da im ostave upaljen lažni televizor, ali i vjeroučiteljima da se ovom zbirkom posluže kad su im vjeroučenicima posve nemirni ili nezainteresirani za suhe teološke izričaje. A autoru hvala na ovako lijepom daru.

Ante Mateljan